herpy

WĘŻE

Boa psiogłowy

Corallus caninus

Corallus caninus to smukły, nadrzewny boa z Wyżyny Gujańskiej w Ameryce Południowej. Dorosłe osobniki są jasnozielone z białym rysunkiem, młode rudopomarańczowe. Gatunek osiąga około 120-200 cm długości. Od 2009 roku nazwa ta obejmuje tylko populacje na północ od Amazonki, a zwierzęta z dorzecza Amazonki należą do *Corallus batesii*. Gatunek wymaga dużego, wysokiego i wilgotnego terrarium oraz doświadczonego hodowcy.

Rodzina: Boidae Nazwa angielska: Emerald Tree Boa

NAJWAŻNIEJSZE FAKTY

ZWIERZĘ

Wielkość dorosłego osobnika	**120-200 cm** długość całkowita z ogonem
Długość życia	**15-20 lat**
Aktywność	**W nocy**
Tryb życia	**Nadrzewny**
Środowisko	**Las deszczowy**
Trudność	**Doświadczony**

HODOWLA

Min. terrarium	**180 × 60 × 120 cm** D × S × W dla 1 dorosłego osobnika
Temperatura w dzień	**24-28 °C**
Miejsce wygrzewania	**29-32 °C**
Temperatura w nocy	**22-25 °C**
Wilgotność	**75-90%**
Woda	**Miska z wodą**
UVB	**Zalecane** Strefa Fergusona 2
Pokarm	**Kręgowce**
Utrzymanie	**Pojedynczo**

ROZMNAŻANIE

Rozmnażanie	**Żyworodny**
Dojrzałość płciowa	**36-60 miesięcy**
Wielkość miotu	**5-20 młodych**
Ciąża	**180-210 dni**

OCHRONA I FORMALNOŚCI

CITES	**Załącznik II**
Załącznik unijny	**Załącznik B**
IUCN	**Najmniejszej troski (LC)**

O gatunku

Corallus caninus to średniej wielkości boa o bocznie spłaszczonym ciele, dużej, gruszkowatej głowie, dołkach termoreceptorycznych w łuskach wargowych, bardzo długich przednich zębach, pionowej źrenicy i chwytnym ogonie. Dorosłe osobniki są zielone z emaliowobiałym rysunkiem na grzbiecie, często w postaci parzystych trójkątów lub poprzecznych pasów; rzadko grzbiet jest całkowicie jednolicie zielony. Wargi są zwykle żółte, a brzuch od białego do żółtego. Młode są rudopomarańczowe z białym rysunkiem, rzadko zielone, i zaczynają zielenieć po około 4 miesiącach.

Samice są dłuższe i cięższe od samców, które są smuklejsze. Gatunek osiąga około 120-200 cm długości, a duże samice mogą przekraczać 200 cm. Jest więc smuklejszy i mniejszy od *Corallus batesii*.

Do 2009 roku wszystkie zielone *Corallus* z Ameryki Południowej uznawano za jeden gatunek. W tym roku populacje z dorzecza Amazonki wyodrębniono jako *Corallus batesii*, a nazwa *C. caninus* obejmuje dziś tylko populacje z Wyżyny Gujańskiej. Gatunki rozróżnia się po trzech cechach: *C. caninus* ma niewiele łusek w poprzek pyska między trzecią a czwartą łuską górnowargową (2-6, średnio 3,4), *C. batesii* więcej (3-12, średnio 6,9). *C. caninus* nie ma białego pasa środkowego na

grzbiecie, który może występować u *C. batesii*, i prawie nie ma białych plam na bokach (0-11 wobec 0-38). Różnica w mitochondrialnym DNA między nimi wynosi 3-16 %. W niewoli oba gatunki mogą mieć ze sobą płodne potomstwo, więc zwierzęta o nieznanym pochodzeniu bywają trudne do oznaczenia.

Gatunek jest bardziej nerwowy niż *Corallus batesii* i nadaje się do oglądania, a nie do brania na ręce. Zwierzęta są aktywne nocą. W dzień odpoczywają zwinięte na gałęzi, z głową pośrodku spirali.

Występowanie i środowisko

Corallus caninus występuje na Wyżynie Gujańskiej w północno-wschodniej części Ameryki Południowej: w Gujanie, Surinamie, Gujanie Francuskiej, we wschodniej i południowej Wenezueli (Bolívar i Amazonas) oraz w północno-wschodniej Brazylii na północ od Amazonki oraz na północ i wschód od Rio Negro (Amapá, Pará, Roraima i Amazonas). Gatunek spotyka się od poziomu morza do około 200 m n.p.m.

W dorzeczu Amazonki na południe od Amazonki i na zachód od Rio Negro żyje *Corallus batesii*. Populacje z Kolumbii, Ekwadoru, Peru i Boliwii, które wcześniej zaliczano do *C. caninus*, należą dziś do tego gatunku. Granica między oboma gatunkami nie została dokładnie ustalona.

> **Naturalny zasięg:** Gujana, Surinam, Gujana Francuska, Wenezuela i Brazylia.

ŚRODOWISKO

Gatunek jest całkowicie nadrzewny i żyje w pierwotnym i wtórnym lesie deszczowym, często nad ciekami wodnymi, ale nie jest uzależniony od otwartej wody. Przebywa w koronach drzew i w niższej roślinności, a na ziemię schodzi tylko rzadko. Klimat jest ciepły i wilgotny przez cały rok, z opadami przekraczającymi 1500 mm rocznie.

W dzień zwierzę leży zwinięte na poziomej gałęzi. Nocą poluje z zasadzki, zwisając w pozycji w kształcie litery S z głową skierowaną w dół, i chwyta przede wszystkim gryzonie, dydelfy i nietoperze. Młode osobniki zjadają też jaszczurki i węże. Ofiarę chwyta błyskawicznym uderzeniem i zabija przez uduszenie. Zwierzę pije krople deszczu z liści i z własnego ciała.

Hodowla

TERRARIUM

Dorosły osobnik potrzebuje terrarium o wymiarach co najmniej 180 × 60 × 120 cm (długość × szerokość × wysokość), a większe, a zwłaszcza wyższe, jest lepsze. Długość powinna co najmniej odpowiadać długości węża, żeby mógł się całkowicie wyprostować, a wysokość musi pozwalać na szukanie ciepła i wilgoci na różnych poziomach bez schodzenia na dno. Terrarium powinno otwierać się od przodu, a boki nie powinny być przezroczyste, bo to wywołuje u zwierzęcia niepokój. Młody wąż może mieszkać w terrarium o rozmiarze dla dorosłego, jeśli ma wystarczająco dużo kryjówek.

Potrzebne są solidne, ale cienkie poziome gałęzie na kilku wysokościach, które zwierzę może dobrze uchwycić. Gałęzie muszą być stabilnie zamocowane, ale najlepiej, żeby dało się je wyjmować, tak aby nie trzeba było ściągać z nich zwierzęcia. Kryjówki pod sufitem i na bokach dają poczucie bezpieczeństwa, a żywe lub sztuczne rośliny zapewniają osłonę i zatrzymują krople wody.

Podłoże powinno mieć co najmniej 10 cm głębokości i dobrze trzymać wilgoć, np. 40 % ziemi próchnicznej, 40 % włókna kokosowego i 20 % piasku, z warstwą liści na wierzchu. Potrzebna jest dobra wentylacja bez przeciągów: otwory u góry po ciepłej stronie i u dołu po chłodnej stronie, a najlepiej także mały wentylator w chłodnym końcu. Odchody usuwaj od razu, a całe podłoże wymieniaj co 3-6 miesięcy.

Zwierzęta trzyma się pojedynczo. Nowe osobniki muszą przejść kwarantannę trwającą 3-6 miesięcy.

Czytaj więcej: Kwarantanna i higiena

TEMPERATURA

Corallus caninus potrzebuje równomiernego ciepła w całym terrarium i wyraźnego miejsca do wygrzewania. Miejsce do wygrzewania, czyli pozioma gałąź pod źródłem ciepła, powinno mieć 29-32 °C. W pozostałej części terrarium w dzień powinno być 24-28 °C, z około 24 °C w chłodnym końcu. Nocą temperatura powinna wynosić 22-25 °C.

Stosuj kilka jednakowych lamp grzewczych obok siebie, tak aby całe zwinięte zwierzę ogrzewało się równomiernie, i umieść je tak, żeby wąż nie mógł się z nimi zetknąć. Używaj żarówek żarowych lub lamp podczerwieni, nie kolorowych żarówek. Jeśli w pomieszczeniu w nocy jest chłodniej niż 22 °C, ciepło musi zapewniać bezświetlne źródło ciepła z termostatem; dobrym rozwiązaniem jest panel grzewczy w jednym końcu, sterowany termostatem z czujnikiem po chłodnej stronie. Mierz temperaturę w kilku miejscach i na kilku wysokościach termometrem na podczerwień i na stałe zamontowanymi czujnikami.

Czytaj więcej: Ciepło i temperatura

WILGOTNOŚĆ I WODA

Wilgotność powietrza musi być wysoka i stabilna: 75-90 %. Gatunek źle znosi wahania wilgotności, więc stabilność jest ważniejsza niż dokładna wartość. Terrarium musi mieć możliwość przeschnięcia między zraszaniami i nigdy nie może w nim stać woda ani spływać po szybach, bo zastała, skraplająca się wilgoć powoduje pleśń i infekcje dróg oddechowych.

Zraszaj podłoże i rośliny kilka razy dziennie przez krótki czas, najlepiej automatycznym systemem zraszającym i wodą destylowaną lub z odwróconej osmozy. Nie zraszaj bezpośrednio zwierzęcia, bo parowanie może je wychłodzić. Wąż pije krople z liści i z własnego ciała, a jeśli dodatkowo postawisz dużą miskę z wodą wysoko obok gałęzi, będzie pił także z niej. Wodę wymieniaj co najmniej raz w tygodniu. Wilgotność mierz dwoma cyfrowymi higrometrami na różnych wysokościach. Niedobór wody objawia się zatrzymywaniem odchodów z dużymi moczanami i niepełnymi linieniami.

Czytaj więcej: Wilgotność, zraszanie i wentylacja

OŚWIETLENIE I UVB

Gatunek jest aktywny nocą i może obejść się bez UVB, ale słabe światło UVB daje wyraźniejszy rytm dobowy i zapewnia witaminę D3. Gatunek należy do strefy Fergusona 2, z indeksem UV około 2-3 w miejscu wygrzewania. Świetlówka T5 HO o 5-6 % UVB powinna wisieć 30-40 cm nad grzbietem węża, gdy świeci przez siatkę, i 35-45 cm bez siatki. Świetlówka powinna znajdować się po ciepłej stronie razem z lampami grzewczymi i być wymieniana co 12 miesięcy, nawet jeśli nadal świeci. Warto mierzyć promieniowanie miernikiem UV.

Światło powinno być włączone 12 godzin na dobę i wyłączone w nocy. Przy wystarczającej ilości cienia i roślin zwierzę samo wybiera, ile światła chce mieć.

Czytaj więcej: Światło i UVB Czytaj więcej: Wapń, witaminy i suplementy

ŻYWIENIE

Corallus caninus powinien dostawać całe ofiary: myszy, szczury, chomiki, myszoskoczki, przepiórki i kurczęta, przy czym szczury są najlepszym pokarmem. Wielkość ofiary zależy od zwierzęcia: od oseska szczura o masie 4-6 g dla młodych aż po średnie szczury dla dorosłych samic, natomiast samce dostają nieco mniejsze ofiary. Podawaj rozmrożone ofiary zamiast żywych, które mogą ugryźć i zranić węża. Ofiarę ogrzewa się do 32-38 °C i podaje długą pęsetą, bo wąż uderza szybko i może chybić.

Ofiara powinna ważyć około 10 % masy węża i być najwyżej 1-1,5 raza szersza niż wąż w najszerszym miejscu. Młode osobniki karmi się co 7-10 dni, podrostki co 10-20 dni, a dorosłe co 2-4 tygodnie. Gatunek jest z natury smukły i łatwo się otłuszcza. Powinien wyglądać na umięśnionego, a nie okrągłego, a zwłaszcza samce trzeba utrzymywać w smukłej kondycji.

Zwierzę zwykle wypróżnia się po dwóch-trzech posiłkach, a czwarty posiłek podaje się dopiero po wypróżnieniu. Ofiarę można od czasu do czasu lekko oprószyć mieszanką wapnia i witamin przed rozmrożeniem.

ZACHOWANIE I OBCHODZENIE SIĘ ZE ZWIERZĘCIEM

Corallus caninus jest często nerwowy i skory do obrony, zwłaszcza za młodu, i nie nadaje się do częstego brania na ręce. Gdy czuje się zagrożony, przyjmuje pozycję w kształcie litery S i atakuje. Bardzo długie przednie zęby zadają głębokie rany.

Zanim wyjmiesz zwierzę, lekko je trąć hakiem lub rolką papieru, żeby wiedziało, że nie nadchodzi jedzenie. Nigdy nie ściągaj go z gałęzi: jeśli delikatnie podrapiesz krawędzią paznokcia zwinięty ogon, wąż puści chwyt. Ogon jest delikatny, zwłaszcza w pierwszym roku życia, a jego złamanie pozostaje na stałe. Podczas trzymania zwierzę owija się wokół rąk i ciała, żeby utrzymać równowagę; nie pozwól mu owinąć się wokół szyi. Myj ręce przed i po, i nigdy nie pozwalaj dzieciom samodzielnie obsługiwać zwierzęcia.

Rozmnażanie

DOJRZAŁOŚĆ PŁCIOWA I OKREŚLANIE PŁCI

Samice są dłuższe i cięższe od samców, a samce są smuklejsze i mają większe ostrogi. Płeć najpewniej określa się sondą, co powinien zrobić doświadczony hodowca lub weterynarz. Samce osiągają dojrzałość płciową po 3-4 latach, a samice po 4-5 latach. Przed przeznaczeniem do rozrodu samica musi być umięśniona, a nie otłuszczona.

GODY I KOPULACJA

Okres godowy przypada zwykle na kwiecień-lipiec, a samice rozmnażają się normalnie tylko co drugi rok. Podczas kopulacji samiec leży blisko samicy i próbuje owinąć swój ogon wokół jej ogona. Samce powinny być smukłe, gdy dołącza się je do samicy, bo smukłe samce chętniej kopulują. Samce mogą być wobec siebie agresywne, dlatego z samicą łączy się tylko jednego samca.

W ostatniej części ciąży samica często pości przez kilka miesięcy, nie tracąc przy tym wyraźnie na wadze. *Corallus caninus* i *Corallus batesii* mogą mieć ze sobą płodne potomstwo, dlatego w hodowli oba gatunki trzeba trzymać oddzielnie.

SKŁADANIE JAJ I ZNIESIENIA

Corallus caninus rodzi żywe młode. Ciąża trwa 6-7 miesięcy. Miot liczy zwykle 5-12 młodych, średnio około 10, ale może sięgać 20. Ciężarna samica musi mieć dostęp zarówno do ciepła, jak i do wody, bo niedobór wody może sprawić, że młode utkną podczas porodu. Samica nie opiekuje się młodymi po porodzie.

INKUBACJA

Nie ma jaj do inkubacji, bo gatunek rodzi żywe młode. W czasie ciąży samica potrzebuje stabilnego, ciepłego gradientu, świeżej wody i spokoju, a wilgotność musi być utrzymywana na stałym poziomie. Młode oddziela się od samicy zaraz po urodzeniu, a niezapłodnione jaja i martwo urodzone młode usuwa się.

Czytaj więcej: Inkubacja jaj

ODCHÓW MŁODYCH

Nowo narodzone młode mają 40-50 cm długości, ważą 20-50 g i są rudopomarańczowe. Po około 4 miesiącach zaczynają zielenieć. Trzymaj każde młode osobno w małym pojemniku z gałęziami, wilgotnym podłożem i kryjówką, a gałęzie ustaw tak, żeby młode mogło dosięgnąć zarówno dna, jak i miski z wodą.

Młode linieją w ciągu dwóch tygodni od urodzenia i dopiero potem proponuje się im pokarm: rozmrożonego oseska szczura o masie 4-6 g, dobrze ogrzanego. Następnie pokarm podaje się mniej więcej co 7-10 dni. Część młodych sama przyjmuje oseska szczura; pozostałe mogą przyjąć żywego chomika karłowatego lub młodą mysz albo przez jakiś czas trzeba im pomagać w jedzeniu. Młode łatwiej rozkarmić niż u *Corallus batesii*. W wieku około 6 miesięcy większość je regularnie i może przejść na szczury odpowiedniej wielkości.

Zdrowie i częste błędy

Większość problemów wynika z błędów w urządzeniu terrarium. Typowe problemy to:

- Odwodnienie przy niskiej wilgotności powietrza: zatrzymywanie odchodów z dużymi moczanami i przyklejona wylinka.
- Infekcja dróg oddechowych przy zbyt zimnym, zastałym lub zbyt wilgotnym powietrzu: zwierzę oddycha z otwartym pyskiem lub ma śluz w pysku.
- Otyłość przy zbyt częstym lub zbyt obfitym karmieniu: gatunek powinien być umięśniony, a nie okrągły.
- Złamanie lub zgrubienie na ogonie po szarpnięciu za ogon, zwłaszcza u młodych osobników.
- Roztocza i pasożyty wewnętrzne, zwłaszcza u osobników odłowionych z natury. Wybieraj zwierzęta z hodowli i poddawaj nowe osobniki kwarantannie.
- Wymioty przy zbyt dużych ofiarach lub zbyt niskiej temperaturze.
- Pleśń i bakterie przy stale skraplającej się wilgoci.

Regularnie waż zwierzę i prowadź dziennik masy ciała, karmienia i linienia. Nagły spadek masy jest często pierwszym objawem choroby. Gady ukrywają chorobę, więc zgłoś się do weterynarza z doświadczeniem w leczeniu gadów, jeśli zwierzę nie je, traci na wadze, oddycha z otwartym pyskiem lub wydaje się osowiałe.

Czytaj więcej: Zakup zwierząt: odchów, odłów i transport

Zawsze pytaj kogoś, kto się zna

Ten poradnik to dobry punkt wyjścia, ale nie zastąpi doświadczenia. Zwierzęta są różne, a wielu najważniejszych rzeczy można się nauczyć tylko od ludzi, którzy od lat hodują dany gatunek. Porozmawiaj z hodowcą, doświadczonym terrarystą lub weterynarzem, który zna gady i płazy, zanim kupisz zwierzę - i ponownie, gdy coś wygląda niepokojąco.

Pełny poradnik z mapą i aktualizacjami: herpy.org/pl/weze/corallus-caninus